

~~155~~ 0x50

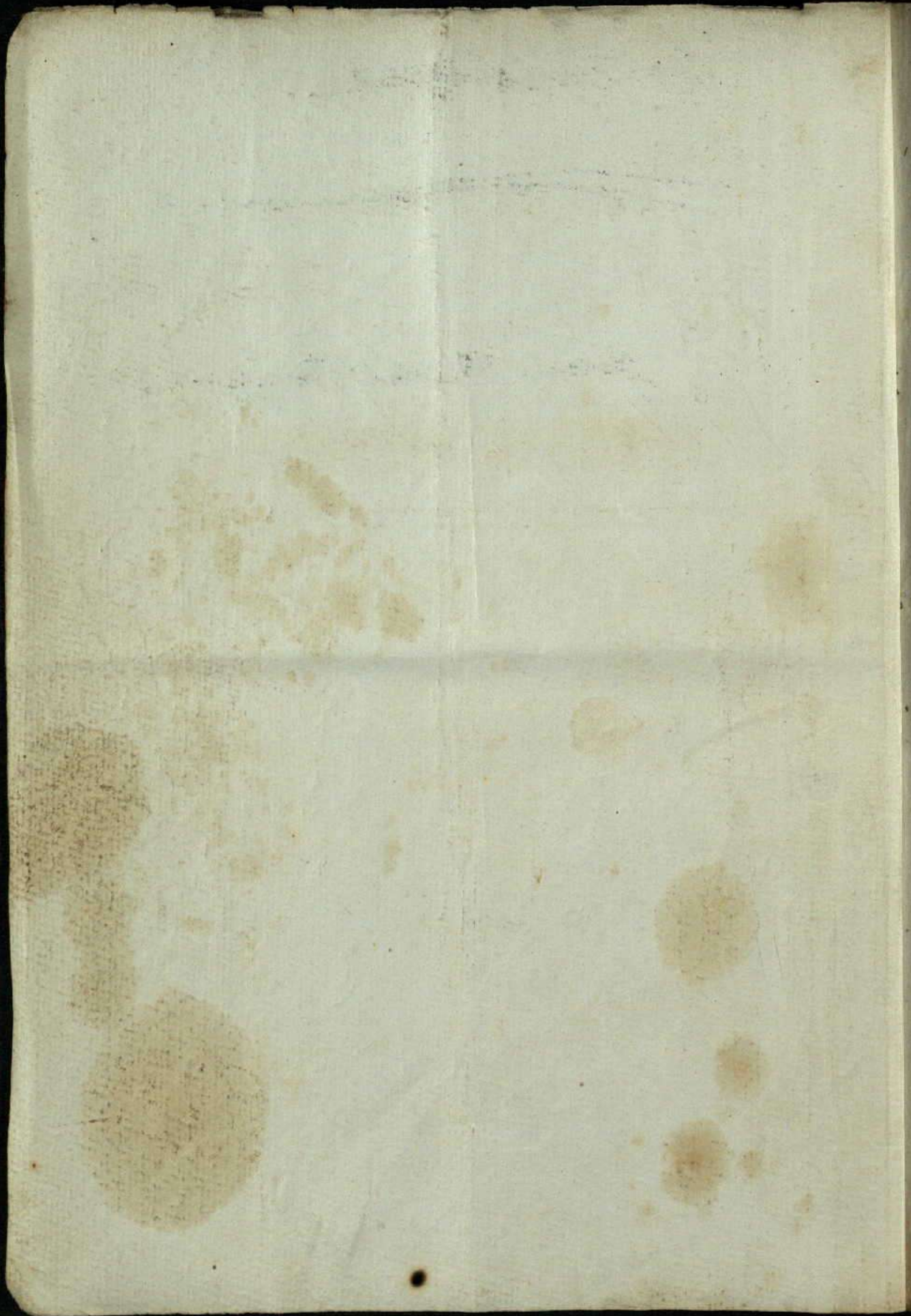
e. 10.
5.

Arm.	Pres.	C.	N
189	EE	9.	7.

Lo Cordayre

Vida per honra

MS. 595

Lo Cordayre

~~Vida per honra.~~

Monòlech, en vers, original de
Joan Ribas Puigvert

Lo Cordayre & Mony 65 anys
Sa filla (que no parla) 18 "

Acte únic.

L'escena representa la entrada
de la casa d'un cordayre, en lo
segle XVI.; veyentse colocats en lloch
convenient objectes propis del lloch.
Una porta al fondo, un altra á la

dreta en primer terme, y tocant
al fondo, una escala que baixa del
primer pis hasta al peu de la porta
del mateix block. Junt a la porta de la
dreta una taula. La porta del
fondo, ajurada; la de la dreta, tan-
cada. Es de nit.

Per dreta y esquerra ha del públich

El aixecarse de teló lo Cordayre va
baixant sigilosament l'escala.

Lo Cordayre.

Per tot regna la quietut
; la quietut! ahont ~~prohi~~ ha l'honra
lo silenci es més horrible
que la fredor de la tomba.
Sense honor! Quan ja ma vida
camina dret a la porta,
abaixar devant del món

mon rostre encès de vergonya!

Abes; viva Deu! no serà,
no farà 'l vil traydor mofa
del vell cordayre, això may:
sanch per sanch, vida per honra:

La porta oberta com sempre,
l' hora impassible s'acosta,

ella resa ajonellada *Mirant à la dreta*

devant la Verge. Bè imploras!

almenys prega à Deu si à mi
m'has enganyat eixa volta;

prega à Deu per tu, per mi
y pel traidor, res m'imposa:

som tres y pels tres la vida
fóra miserable, ociosa.

Avuy seré un assessí,

demà penjaré en la forca,

puig la justícia condempna...

La justícia! infernal mofa!

Vol ser la sombra de Deu

-1-

la irrisoria llei dels homes!
La justícia!; acàs no basta
que donga l'èpbley pel noble
los suhors, la sanch, la vida,
y arrastrant la dura argolla
que li posa l'feudalisme,
besar sos pens ab angoupa,
que encare ell robarli pugua
impune l'única joya
que guarda l'pobre, l'honor?
No, jamay tanta vergonya.
La vida es la llibertat;
viure esclau, es se à la tomba;
la justícia, es la consciencia,
y si l'pit crida ab veu forta
llibertat, vida y justícia
¿qué m' detura? ¿qué m' imposa?
Oh! miserables esclaus,
los que us consumiu à solas
plorant vostre cautiveri,

plebeys, rassa vergonyosa
del hom que Déu crià lliure,
lo vell cordayre os afronta.
Si en vostres cors de famella
queda de sanch una gota,
veyeu com venjan l'afront
las mevas mans tremolosas
aniquilant jo tot sol
à'n aquesta hidra pahorosa.

Se senten tres cops de mans a fora
La senyal! Ditxós moment!
Mbarqués, vens per la meva honra,
jo vinch per la teva vida,
l'infern front á front nos posa:
despres vinga lo que vinga,
ni que tot lo món s'enfonse.

*Se n'va pel fondo empunyant una daga.
Surt per la porta de la dreta sa filla,
va cap al fondo per assegurar-se de que la
porta d'allí està solament ajustada*

y posa sobre la tauleta un ram de
flore tirant algunas gotas d'un pom
que després torna a guardar-se, y s'entorna
per la dreta tancant la porta.

Torna a apareixer lo Cordayre ab la daga ^{Lydia de sanct}

Lo crim está consumat...

no, no es un crim, es un càstich
contra qui ab la lley sarcàstich
arreu mil crims ha escampat.
Què m'importa are'l morir,
si sense honra no puch viure?
què m'importa veurem lliure
si del món m'haig d'escondir?
Venim, butxins de la lley,
agarrotem lo cordayre,
que en mi no us costará gayre
dar conhort al vostre rey,
y aixís en venjança etern
y ab lo més ferós cinisme,
baixem tots fins al abisme

que para dintre l'infern.

Oh! si aquell que á ferro mata
de ferro té de morí,

fins á aniquilarse així

l'humanitat insensata...

Sanch humana en los meus dits!

empunya ma destra l'ferro!...

Déu de pietat! aixís erro

pel camí dels malehits!

Fóra l'arma fratricida!

Ah! pietat, Déu meu, pietat!

vull viure...! M'es m'han robat

ab la meua honra la vida!

Sembla un somni no es possible

¡jo deshonrat! ¡jo assessi!...

Senyor! treyen mon magí

de dintre aquest caos horrible!

Jo al mon vivia felis

~~felis~~ ab la santa pau del just,
ni una sombra de disgust

enfosquia mon sorrís
amanyagant en mos brassos
una esposa bondadosa
y una filla carinyosa
qu' eran del meu cor pedassos.

Quan un dia, no, una nit
mos ulls la son resistian
y mil recels acudían
a atormentar mon esprit.

Érist instant! malehida hora!

Baixo de la cambra aquí,
tres cops de mans vaig senti
que sonaren allí fora.

La porta estava ajustada;
va entrá 'l senyor del castell,
y ma filla ¡oh dur flagell!
va rebrel enamorada!

Ja no brillava en sos ulls
aquella llum d'ignocencia,
ja era lluytá en l'impotencia,

navegà en deserts esculls
salvà 'l meu honor perdut
¡perdut! sens ni una esperansa!
sols quedava la venjansa
contra 'l poderós astut...

No, ma filla no es culpable,
si ha callat, si m'ha trahit,
serà que ab dol ha obehit
al rigor del miserable.

La víctima era innocent;
lo traydó, arter y ferós;
dèbil ella, ell poderós
y així 'l perill imminent.

Ah! no es somni, m'hi venjat,
li estés d'una punyalada,
plora allí la desditxada,
jo a mort estich condemnat.

No ploris més, filla meva, Dirigintbe
no queda impune 'l delicté, [à la crita.
siga quin siga 'l conflicte,

he vendicat l'honra teva.
Al ser aprop de la porta de la creta s'ado-
del ram de flors.

Ah! un ram de flors; la porta era
obertat com cada nit:

aquest plor serà l'neguit;
ab que ilusa encara l'espera!

Agafa el ram y va pera llevarlo ab rúlia,
pero reflexiona y se conté.

Llamp de Deu!... Abes eixas flors
son ilusions candorosas,
esperansas vaporosas
humitejadas ab plors.

El brassant y besant las flors ab amor.

Potser guarda cada flor,
com gota de la rosada,
una llàgrima llensada
del seu pur y tendre cor!
Qui pogués dar per contat
las confidencias que à solas

en eixas puras corolas
lo teu llavi ha deposat!
Filla meua! joy hermós
de la meua anima y vida!
la teua ditxa es finida
com floch de neu pel sol fos!
Los raptés del pensament
pujant á un món tot de gloria,
~~sols~~ ^{vindran} sols quedara en ta memoria
per fer més dur ton torment.

Quant la quarteta seguint va llensant les flors
una á una de manera que quedin á terra
formant una gran creu, sense qu'ell se'n
acori.

Ah! il pom de tas ilusions
arrecoltit en ta pensa,
mira, vés com va desfentse
com embolich d'escursions.

Y per xó la vida's deu
á D'eu que al món nos envia!
Malhaja! malvada sia!...

Jesus! qué veig? una creu!

Oh! Déu meu! fatal designe!

una creu, jo li formada,
es la sanch que he derramada,
esperque repós no tinga,
per veurem tota la vida
aquesta creu al devant,
corrent sens conhort errant
com Cain lo fraticida...

Mes, la vista se'm entela,
ma pensa bull, se confon...

Un papé a terra! D'ahont
ha vingut? Mon cor recela.

Era al pom, no'n pot ser d'altra;
un escrit d'ella, si, si!...

Qué es lo que passa per mi
que fins l'aire al pit me falta?

Efectivament, lo paper ha caygut del ram
mentres lo desfeya

Recull lo paper e' he ficsa la vista, ab

aviciis, demostrant per lo que va dient
 que lo que llegeix es horrorós, y acaba ab
 una rialla entre boja y sarcástica.

¿Qué miro! es cer!... deshonrada!

Una venjansa!... la mort!...

¿S'ha vist més infauista sort!...!

las flors... las flors...; malhaurada!!

Ja! ja! Gracias Satanás!

Quantas venturas plegadas!

las flors son enmatxinadas!

ja no queda ni un acás

de cástich ni salvació;

lo veneno que he absorvit

era en las flors escondit

per dar la mort al traído;

al veures l'honra perduda,

ella venjansa ha buscat

y del cástich m'ha lliurat

que m'mostra la lley sanyuda.

Sentencia fou del cel,

mes no dels homs de la terra;
are la mort no m'aterra
ni deixo 'l món ab recel.

Malehim lo fat traïdor
que al néixer Deu nos prepara,
malehim... La creu m'essara

Vens a fora. L'assessi!

Ell. Frístech remor!

son los servents del Mbarqués
que's monhen ab dessorsego.
Verge Mbaria! m'ofego!...
filla meua!...

*Empeny la porta de la creta y al veure que
estancada mira pel pany y s'adona de que
sa filla está morta adins.*

Qué veig! qué es!
Justicia de Deu! ma filla
estesa a terra, está morta!
Tancada per dins la porta...
En nos ulls la llum no brilla!

estich cego! m vaig morint.
 Al veures perdut l'honor
 la desdixada s'ha mor!

Vus a fora. Venjansa!

Las veus van sentintse cada cop mes
 a la vora. Lo Cordayre va cego buscant l'escala

III. Ja van venint.

Ma esposa! mos fills!... jo'm moro!
 Si, si; venen cap aquí, assess
 van rastrejant l'assessi.

Un moment la vida imploro
 per despedir de mos fills,
 de ma esposa: ; no sabran
 al despertarse qu'estant
 dintre un abim de perills!

S'acostan... ; quin desespero!

Senyor! un moment la vida!
 donarlos ma despedida
 y morir ; que més espero?

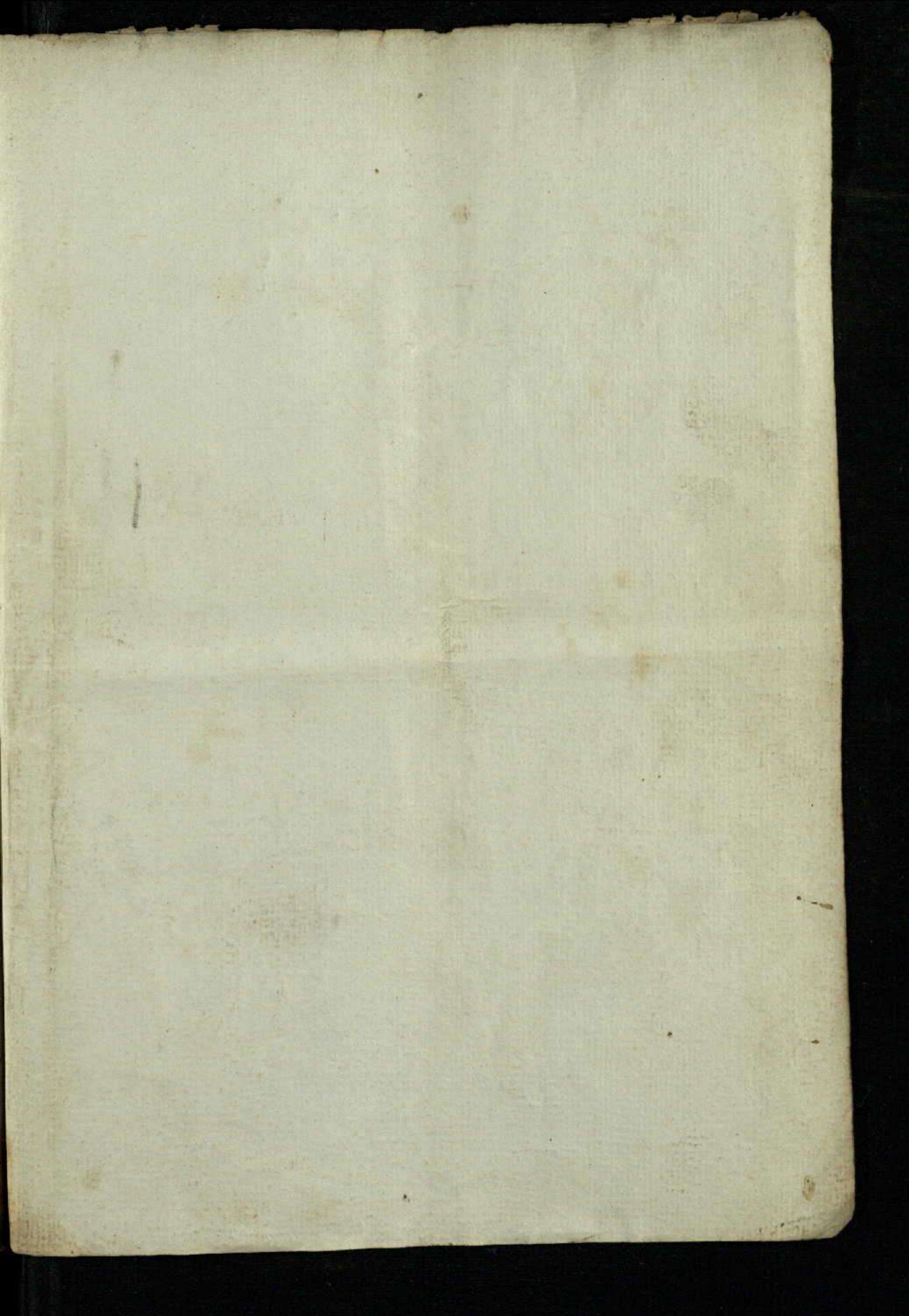
Comensa a pujar l'escala lluytant ab las
 agonias de la mort.

Ayudame, Deu piados!...
 Verge Maria!... un instant...
 Las forsas ^{x me} van faltant...
 Ahont me trovo?... estich confós.

En aquí arriba al replá del'escala, queda
 inmóvil, no pot més, y com recullint totas
 las sevas forsas, diu los últims versos y cau
 escala a vall mort.

Veyen los fruits de deshonra!
 La meva esposa! fills meus!
 moro aquí als vostres pens:
 crim per crim, vida per honra!
 Cau mort y en aquest moment apareix an
 a la porta del fondo la gent del Marqués.

Celó.

1006390164

852